

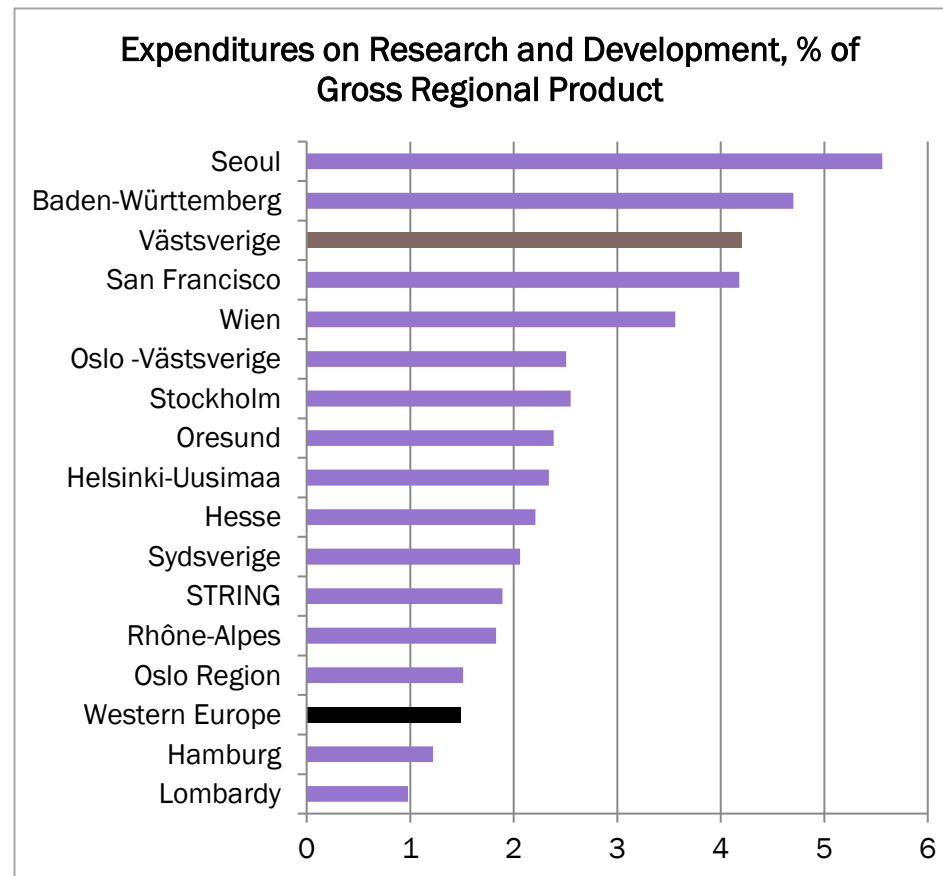
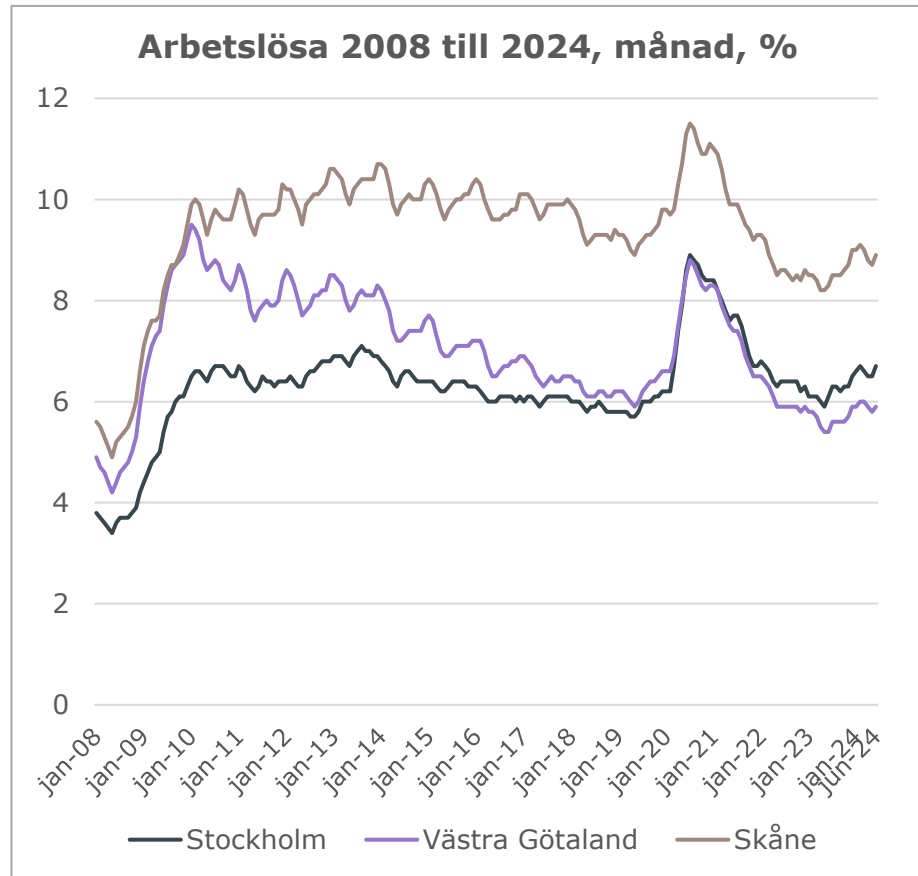
Ekonomisk geografi och välbefinnande

Förutsättningar – Utveckling – Potential

Tomas Ekberg

Ett mer konkurrenskraftigt Västsverige

Innovationsdrivet näringsliv med mycket höga investeringar i FoU och struktur för att konkurrera framåt. Arbetsmarknaden fungerar bättre liksom attraktivitet och tillväxt i svenskt perspektiv.

Den fula ankgungen

Västsveriges utveckling, attraktivitet och potential i ett internationellt perspektiv

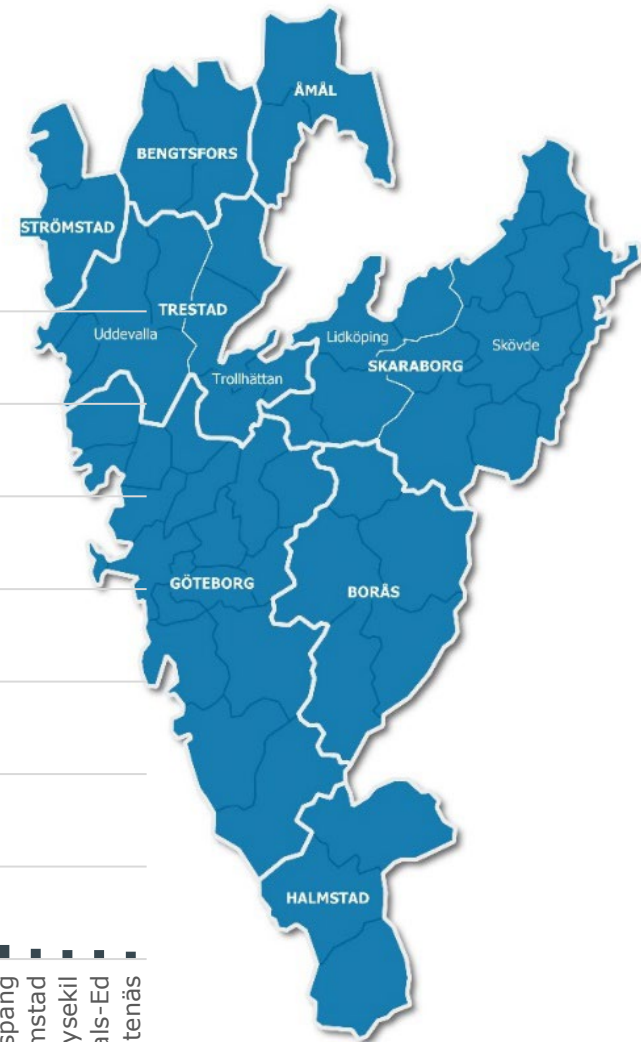
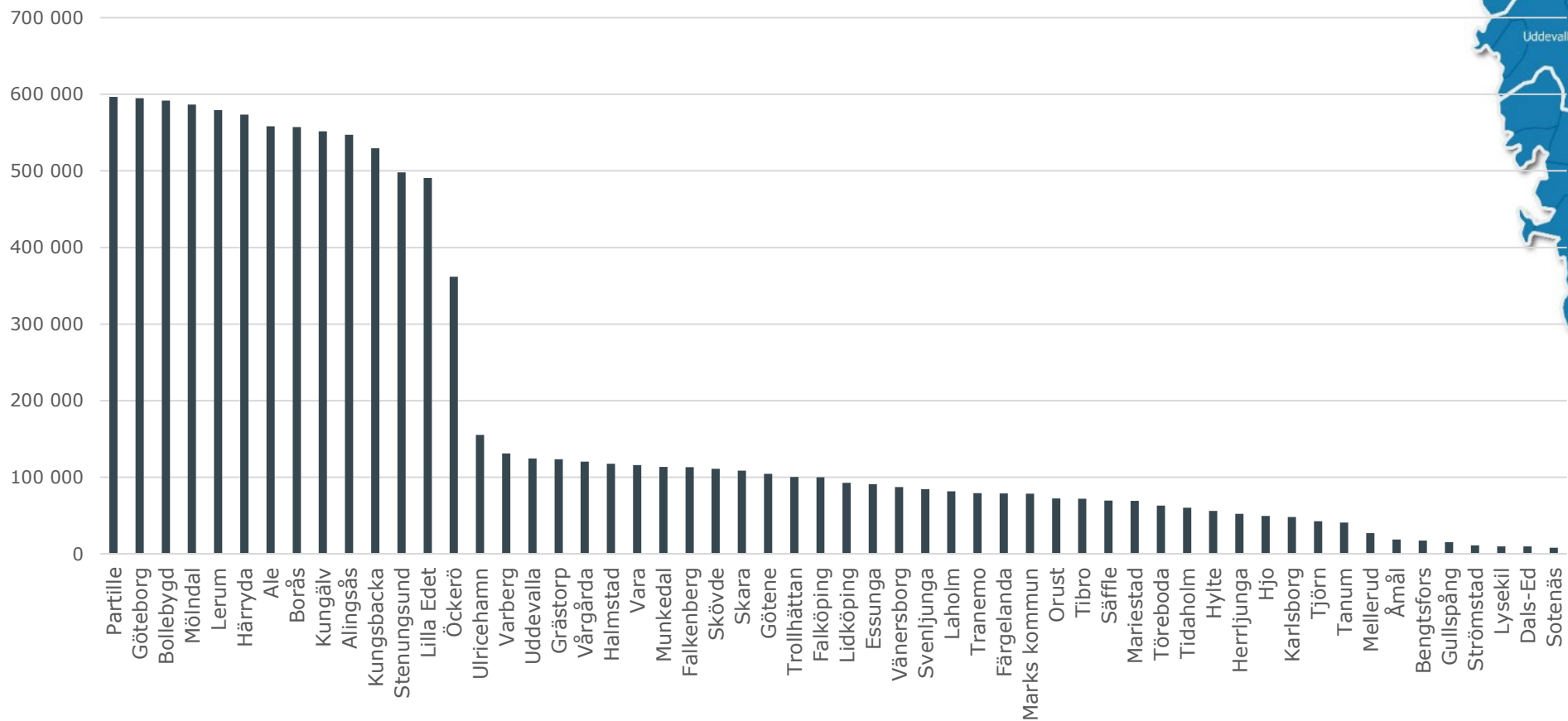
The Ugly Duckling - West Sweden Performance, Attractiveness and Potential Executive Summary in English

Rapport Tillväxt och Utveckling 2015:1

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Regionala arbetsmarknader med klart skilda förutsättningar

Antal jobb som nås med bil inom 45 minuter i Västsverige per kommun centrum/centrum

Invånarna bor i och företag verkar i regioner. Stordriftsfördelar – dela, matcha, lära på regionala arbetsmarknader. Storlek, täthet, utvecklingsmiljöer, attraktivitet. Institutionella förutsättningar koncentrerade till centrumkommuner.

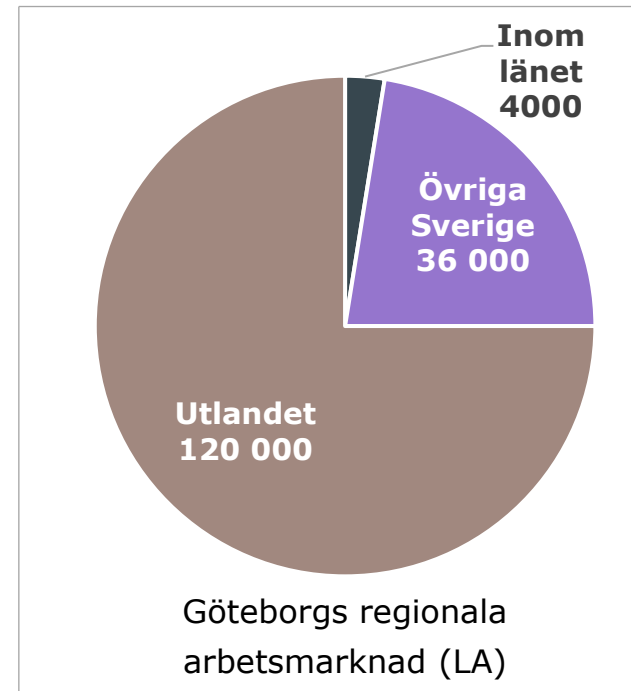
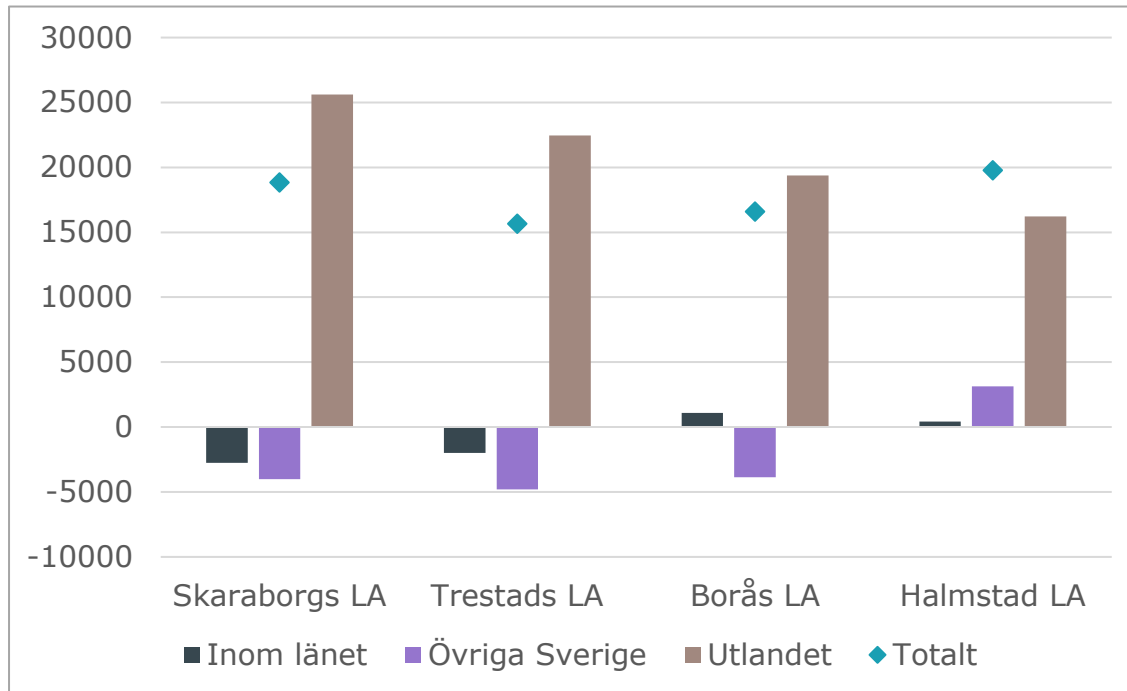
Göteborgs regionala arbetsmarknad spelar en allt mer dominerande roll

- 80 procent av netto nya jobb i näringslivet 2020 till 2024. 18.300 av 20.700. Två av tre jobb i näringslivet. 63 % av alla.
- Mer än 90 procent av befolkningstillväxten under samma tid
- Nettoinflyttning +36.000 från andra delar av Sverige på 20 år. De flesta andra marknader tappat invånare till övriga Sverige.
- 75 % av de högutbildade i åldern 25-34 år.
- BRP/invånare 23 till 33 % högre. Produktivitet 20 till 27 % högre jämfört med de fyra andra större regionala arbetsmarknaderna.
- Bäst? Problem eller möjlighet? Spridningseffekter? Motsatsen?

Spridningseffekter?

Nettoflyttning 2003 till 2023, antal invånare per regional arbetsmarknad

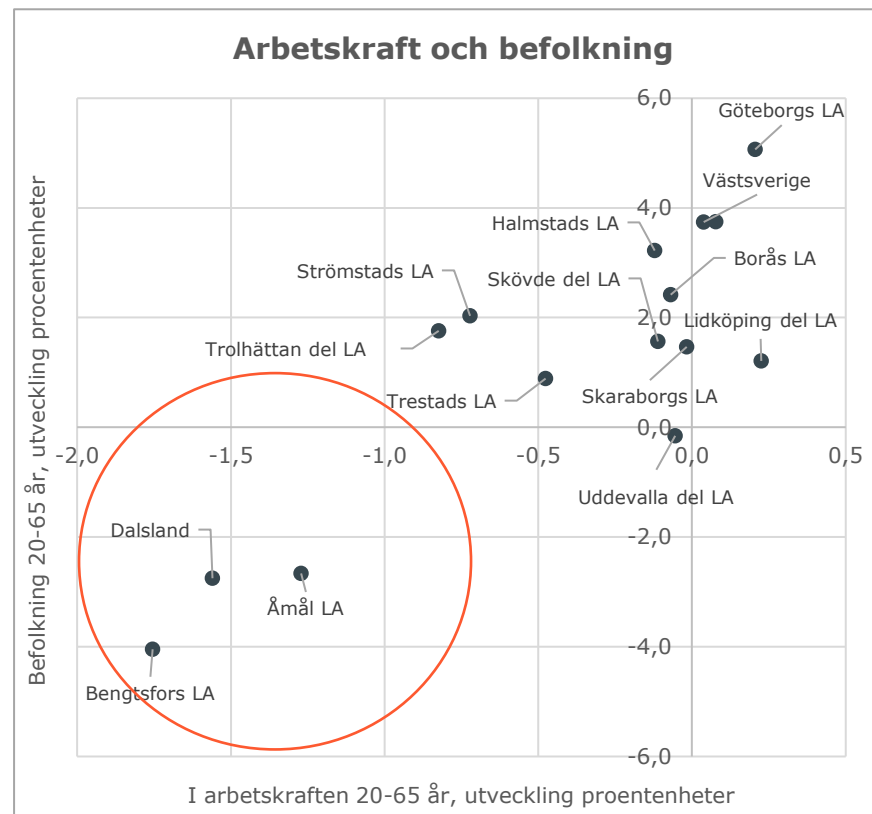
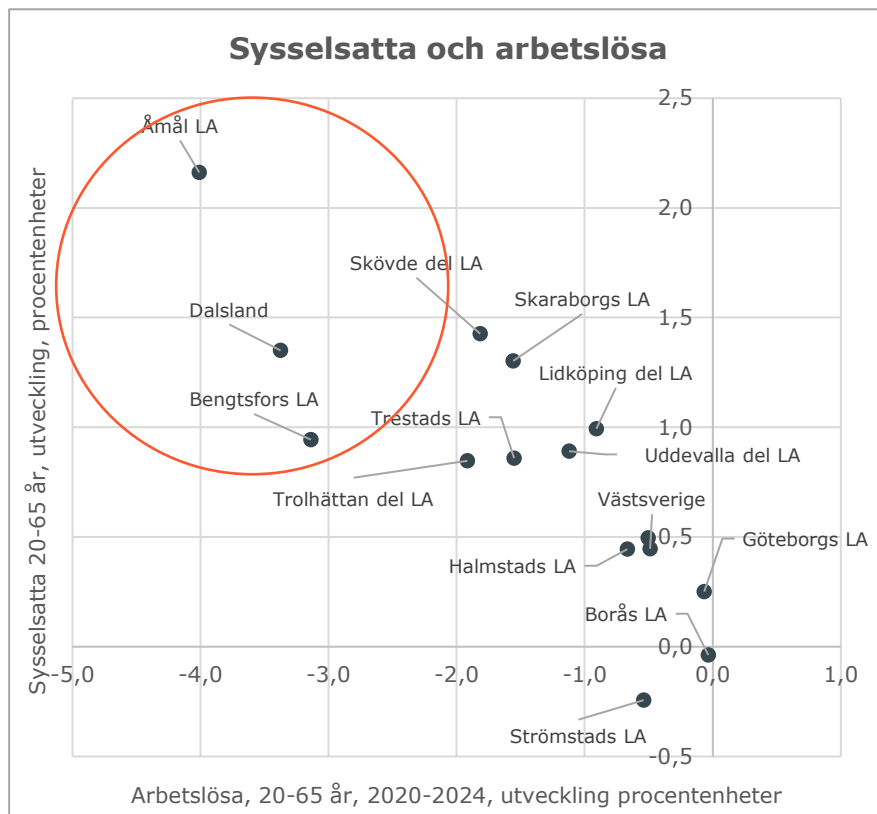

Svårt att se spridningseffekter i ekonomin trots västsvenskt produktionssystem. Länsjämförelser ekonomi - medel/svagt betyg. För befolkning är Göteborgs kommun magnet för övriga området. Nettoinflyttning från övriga Sverige +23.000 på 20 år. GBG Netto övriga Västsverige -38.000.

Regionala arbetsmarknader – överblick

- Skaraborg utvecklas relativt väl, staten driver, men komplex struktur och kommuner med svag ekonomisk utveckling och socioekonomi
- Trestad – utvecklingen går oväntat trögt i ett område med stor tyngd i offentlig verksamhet. Infrastruktur viktigt men löser inte allt.
- Borås har kvar sitt fokus på handel. Att företagstjänster vuxit snabbt är ett gott tecken. Nivå och utveckling på god Västsvensk nivå.
- Halmstad är administrativt centrum med något begränsat utbyte med omvärlden och med relativt stora sociala skillnader
- Strömstad är företagande, entreprenörskap och fortsatt stort beroende av handel/turism och därmed Norge
- Åmål och Bengtsfors har en något bättre situation på arbetsmarknaden men på en stagnerande marknad totalt sett

Stagnerande tillväxt – Hur bryta mönstret? Utrikes födda står för tillväxt av arbetskraft

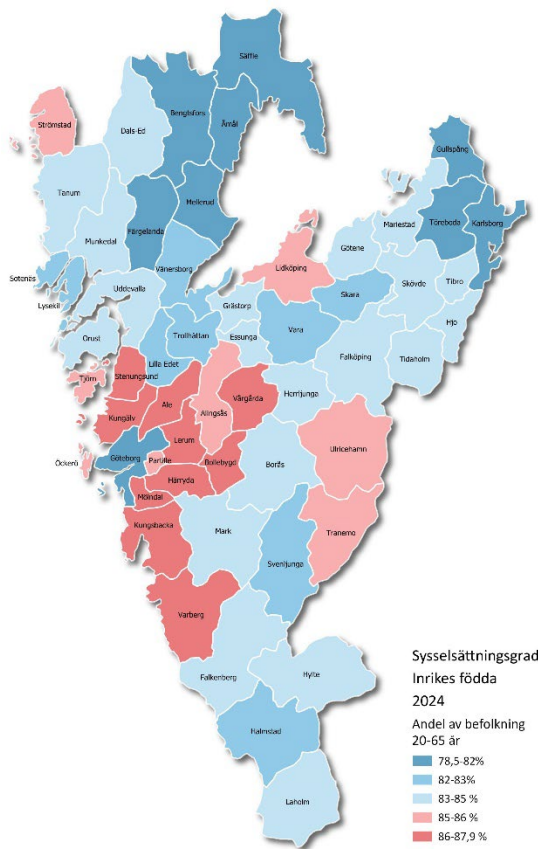

Utveckling sysselsatta 2024 - Utrikes födda +31.000 sysselsatta, 65-69%. GBG 21.000/4.000, Skaraborg 3.100/-800, Trestad 2.400/-1.700, Borås 2.200/-1.200, Halmstad 1.800/-200.

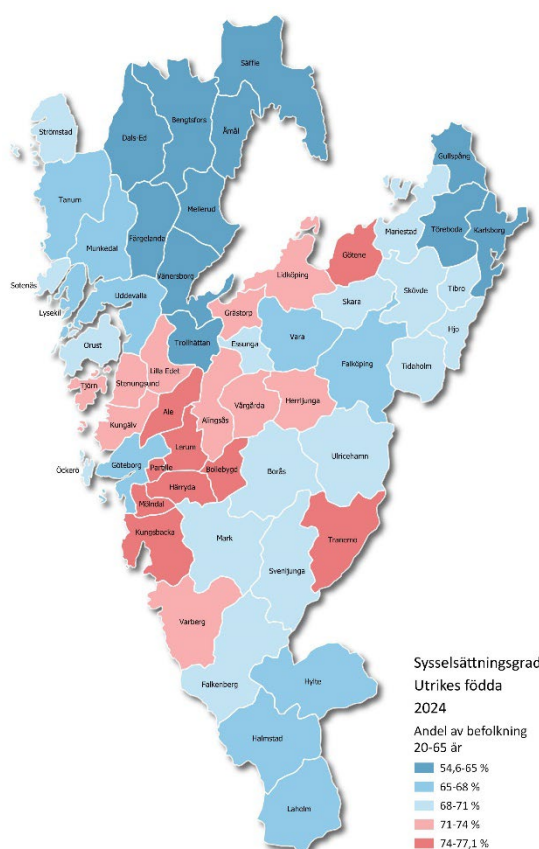
Stärkt integration med mer potential

Sysselsättningsgrader 2024

Inrikes födda

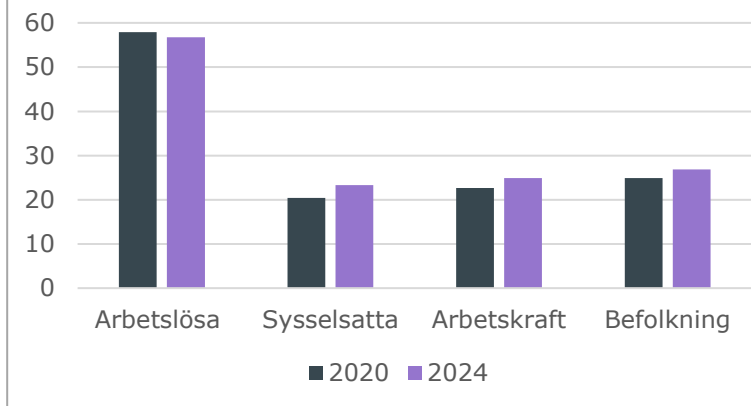

Utrikes födda

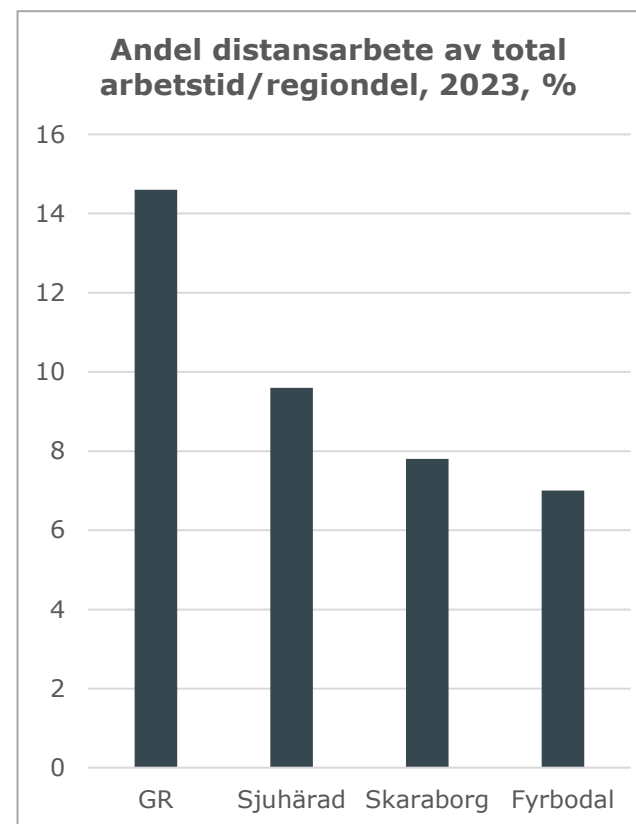
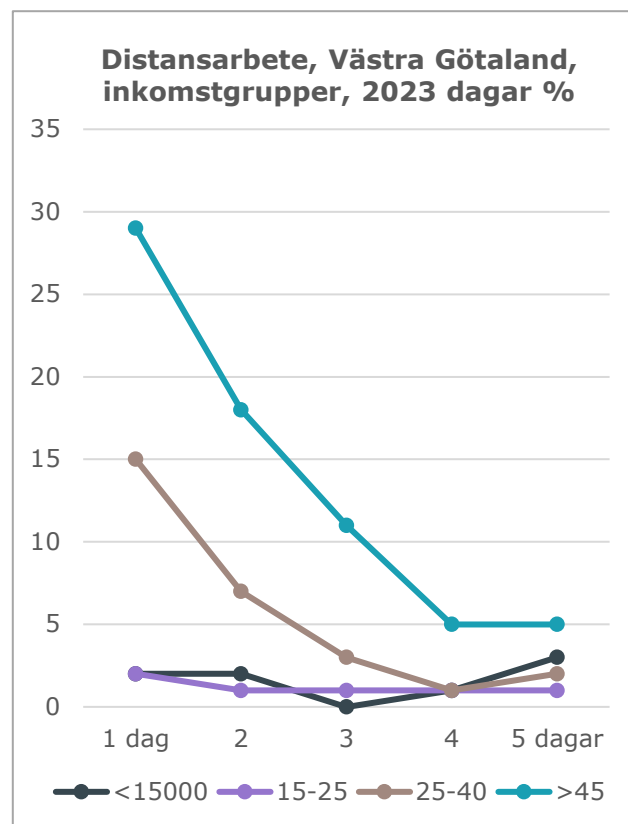
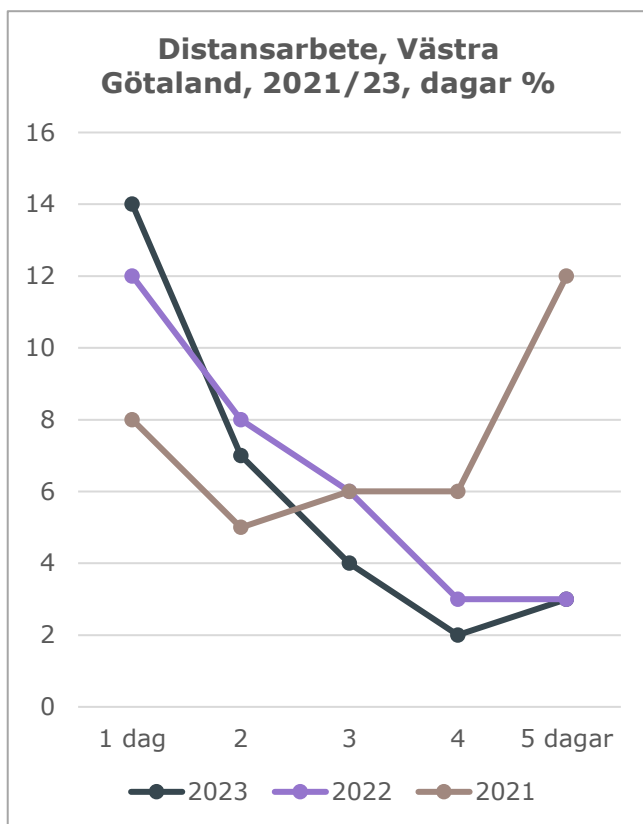
Från 2020 till 2024 ökade utrikes föddas andel av de inrikes föddas sysselsättning från 78 till 82 %. Om det skulle gå att öka den till 90 procent ger det 20.000 fler i arbete/arbetskraften.

Utrikes föddas andel av arbetslösa, sysselsatta, arbetskraften och befolkning 20-64 år, Västra Götaland, 2020/2024, %

Hur arbetsmarknaden fungerar totalt sett avgörande. Fyra gånger högre arbetslöshet för utrikes födda. Mycket hög arbetslöshet jämfört med EU. Mycket hög andel utrikes födda internationellt sett.

Distansarbete nu på stabil nivå men på en tudelad arbetsmarknad

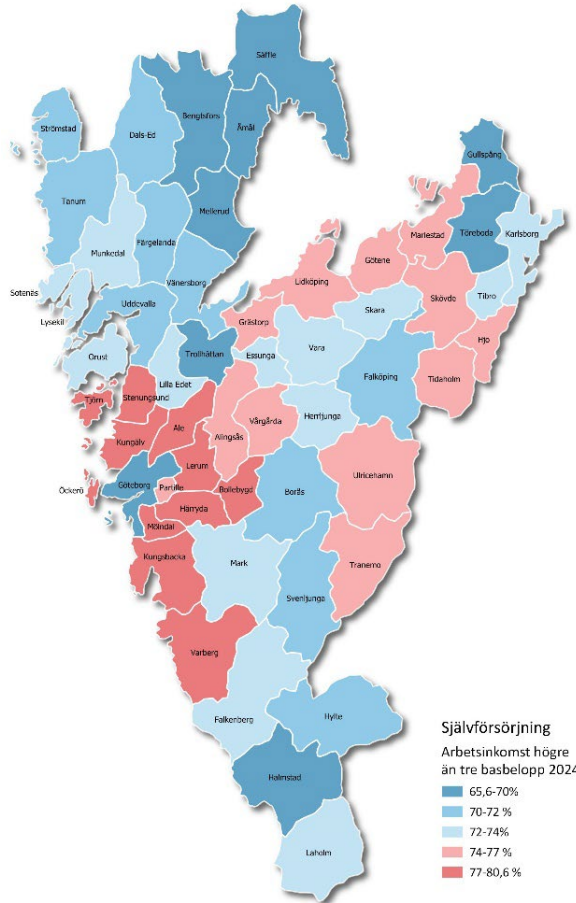

Källa: SOM-institutet 2024

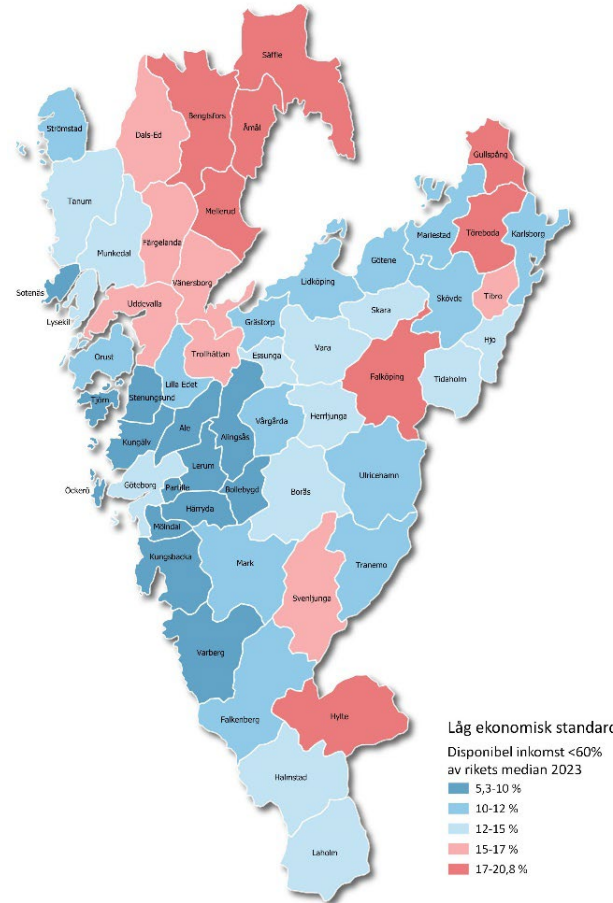
Distansarbete ser ut att ha stabiliserats kring en åttondel av arbetstiden. En fjärdedel under pandemin. Stora skillnader i oro för att förlora jobbet/trygghet. Oro och nöjd med arbetet påverkar välbefinnandet.

Självförsörjning, inkomster, huspriser

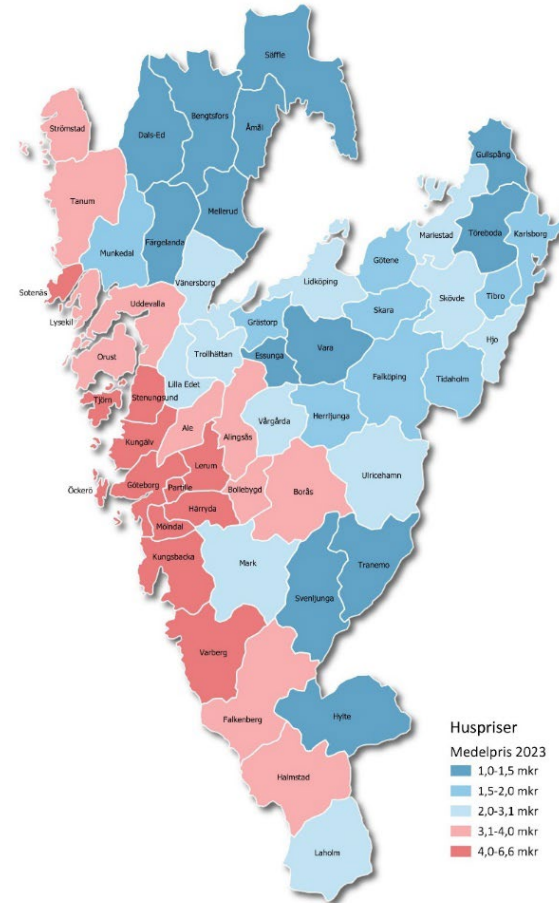
Självförsörjningsgrad

Låg ekonomisk standard

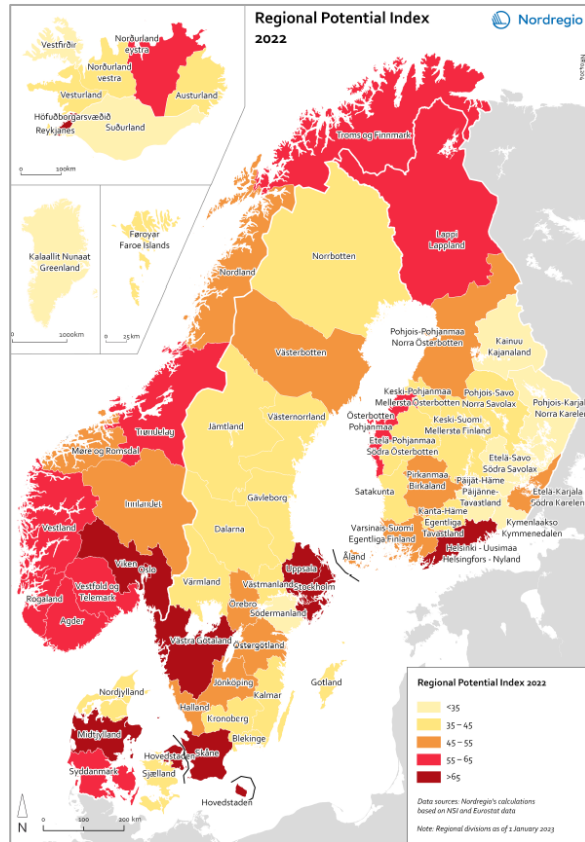
Huspriser

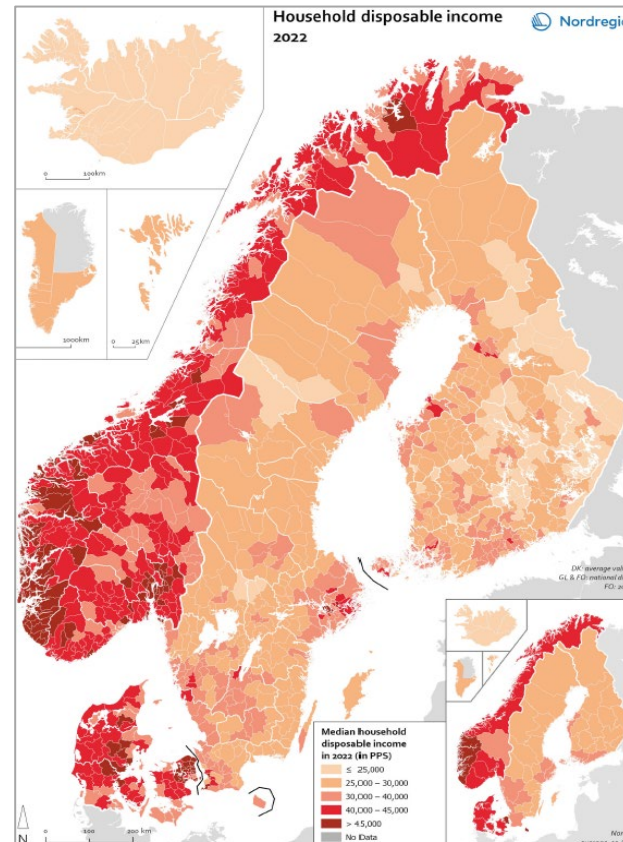
Självförsörjningsgrad 72% (3 basbelopp/mån). Låg ekonomisk standard (<60% av svensk medianink.). Huspriser (mkr) ger också en bild av samlad disponibel inkomst per hushållsmedlem. Stark samvariation.

Stor potential ... – förutsättningar och utveckling i internationell jämförelse

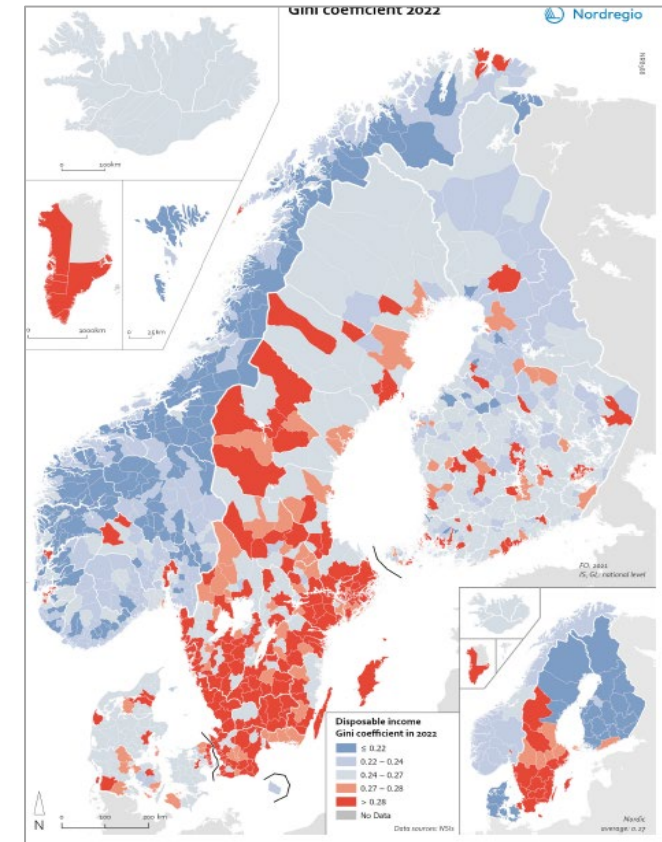
Ekonomisk potential

Disponibel inkomst

Inkomstskillnader

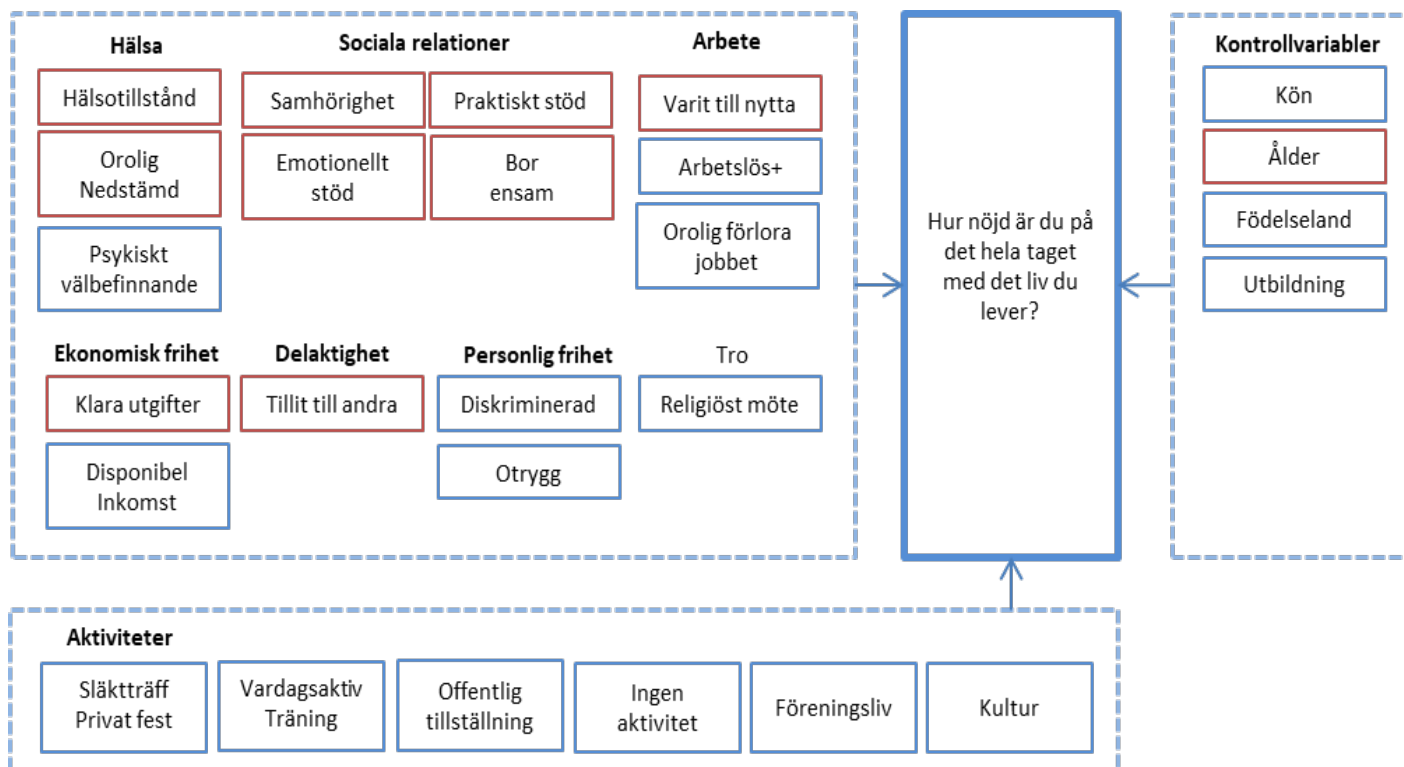

BAK Economics, OECD Attractiveness Index, EU Regional Innovation Scoreboard, Nordregio Regional Potential Index. Produktivitet, biologisk mångfald, bostäder och arbetslöshet svaga sidor (OECD).

Visionen om Det goda livet

Aktiva Levande samhällen

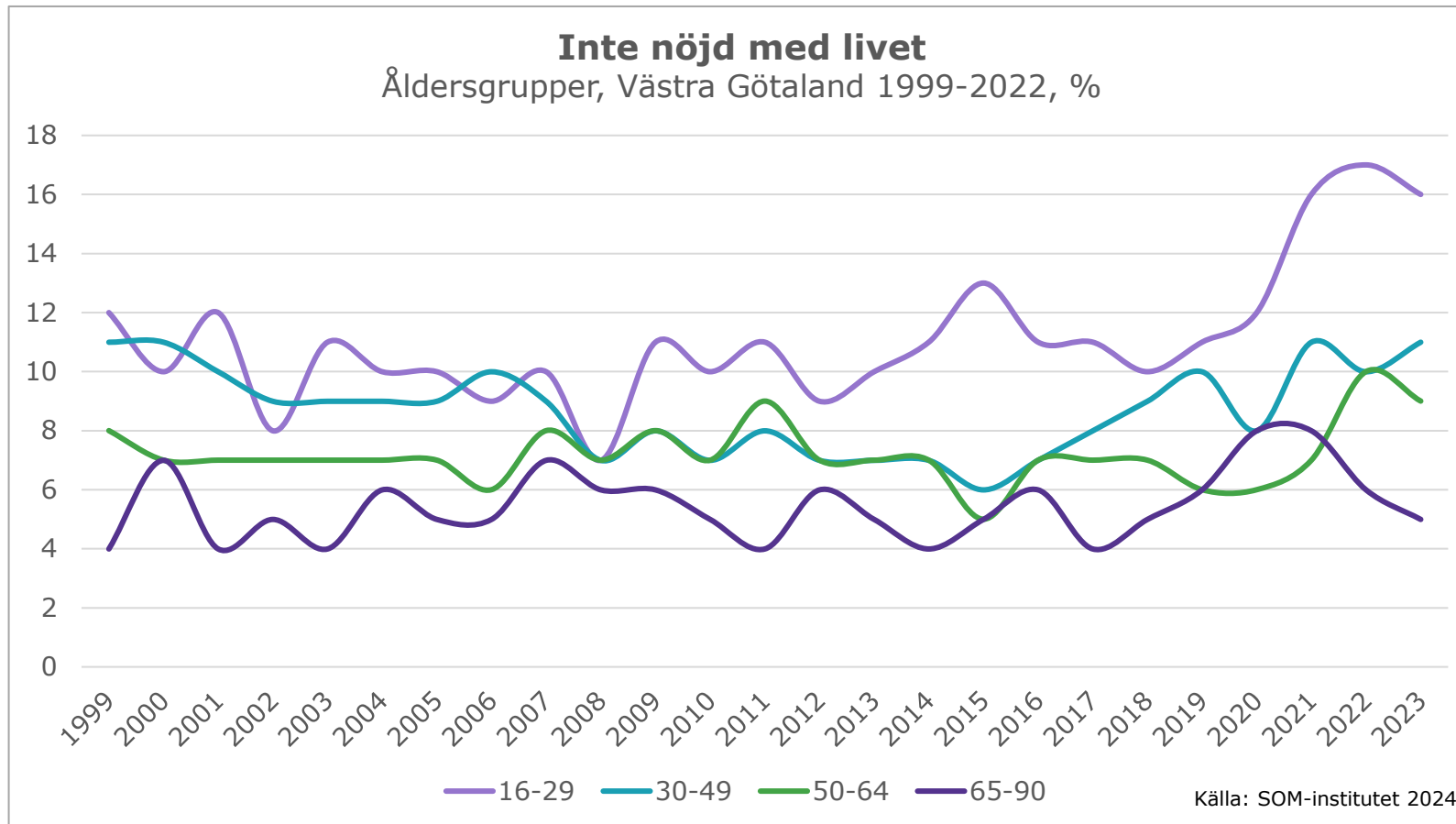
Subjektivt välbefinnande - förklaringsfaktorer

Källa: Det goda livet i Dalsland, VGR Analys 2020:51

Figuren visar drivkrafter för välbefinnande. SOM-institutets analyser av data för Västra Götaland ger samma resultat. Rödmarkerade är de som allt annat lika gör avgörande skillnad vid en samlad analys av modellen. Till detta kommer en andra halva med gener, uppväxt, självkänsla, samhälle.

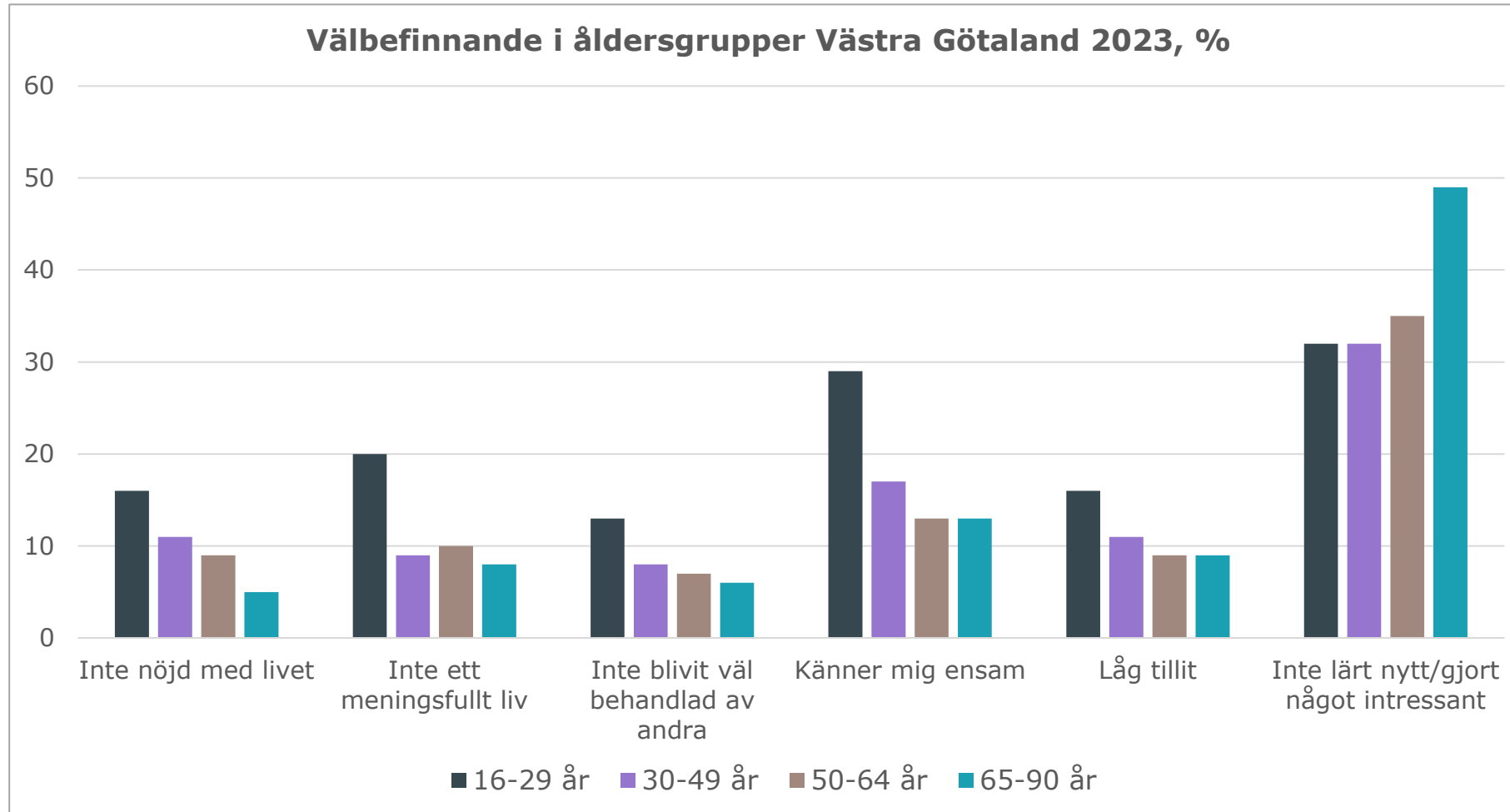
Välbefinnande i åldersgrupper

De äldre genomgående mest nöjda. Utvecklingen för yngre generationen oroar. Samma trend och läge i delar av Europa och USA. Pandemi, nya jämförelser, ökade klyftor, värderingar, framtidstro.

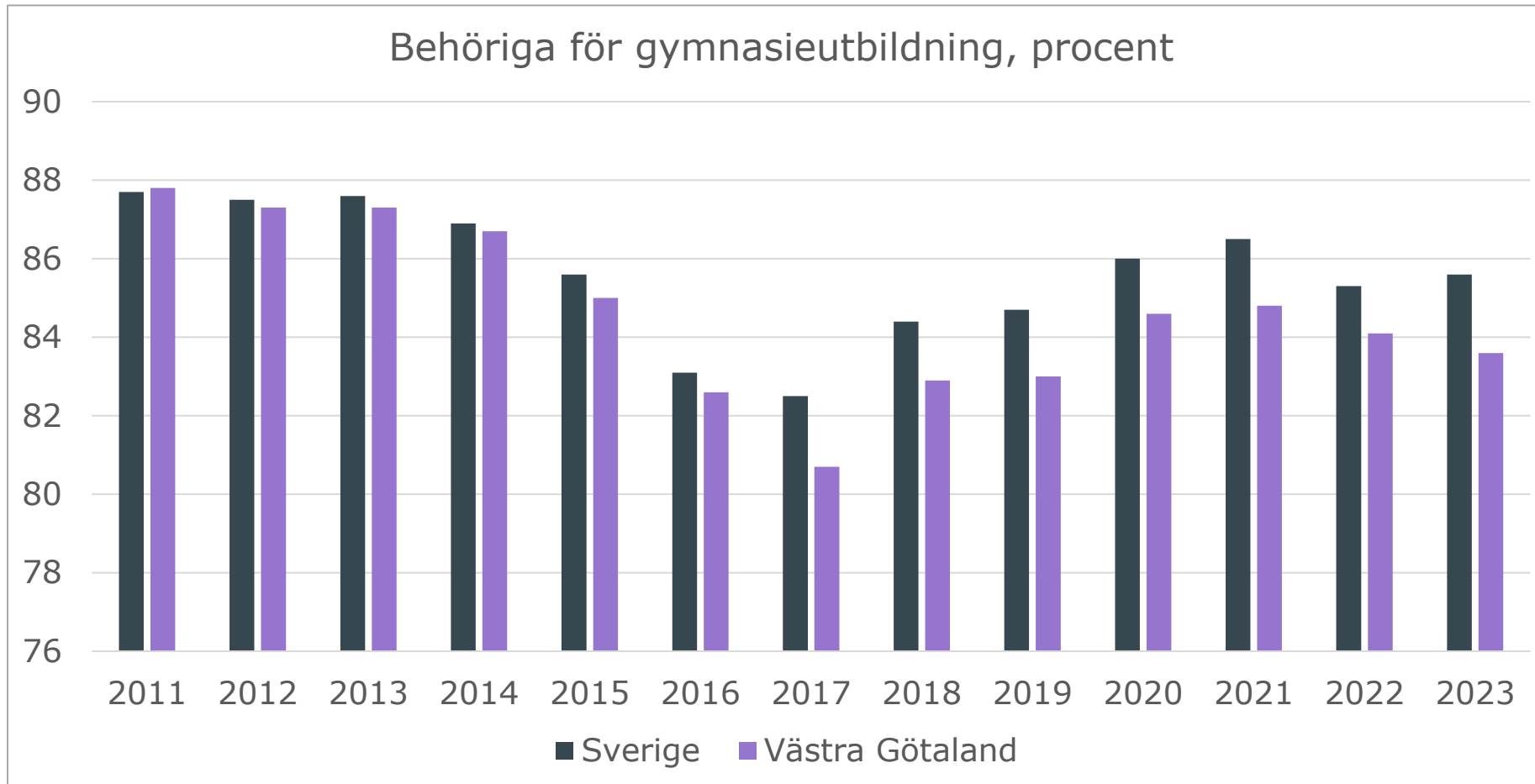
Välbefinnande bland unga

Frågetecknen i flera dimensioner

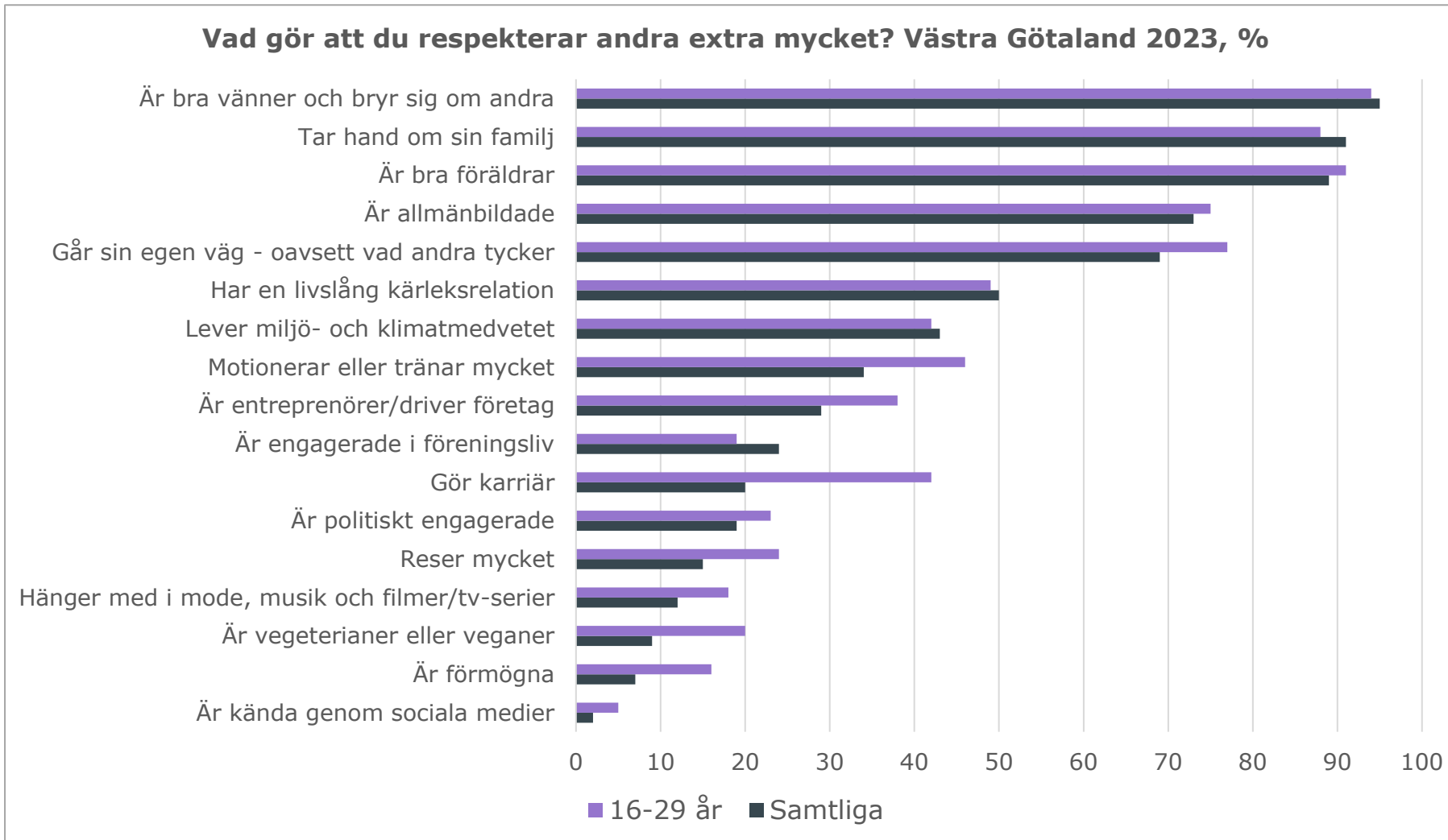
Källa: SOM-institutet 2024

Hur gå vidare i livet utan godkända betyg i grundskolan?

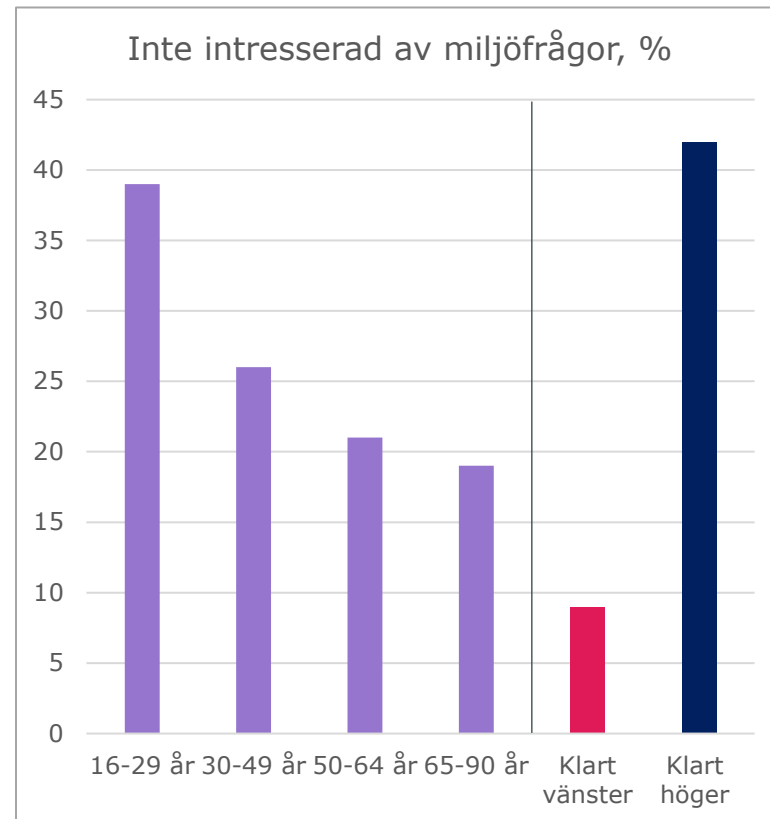
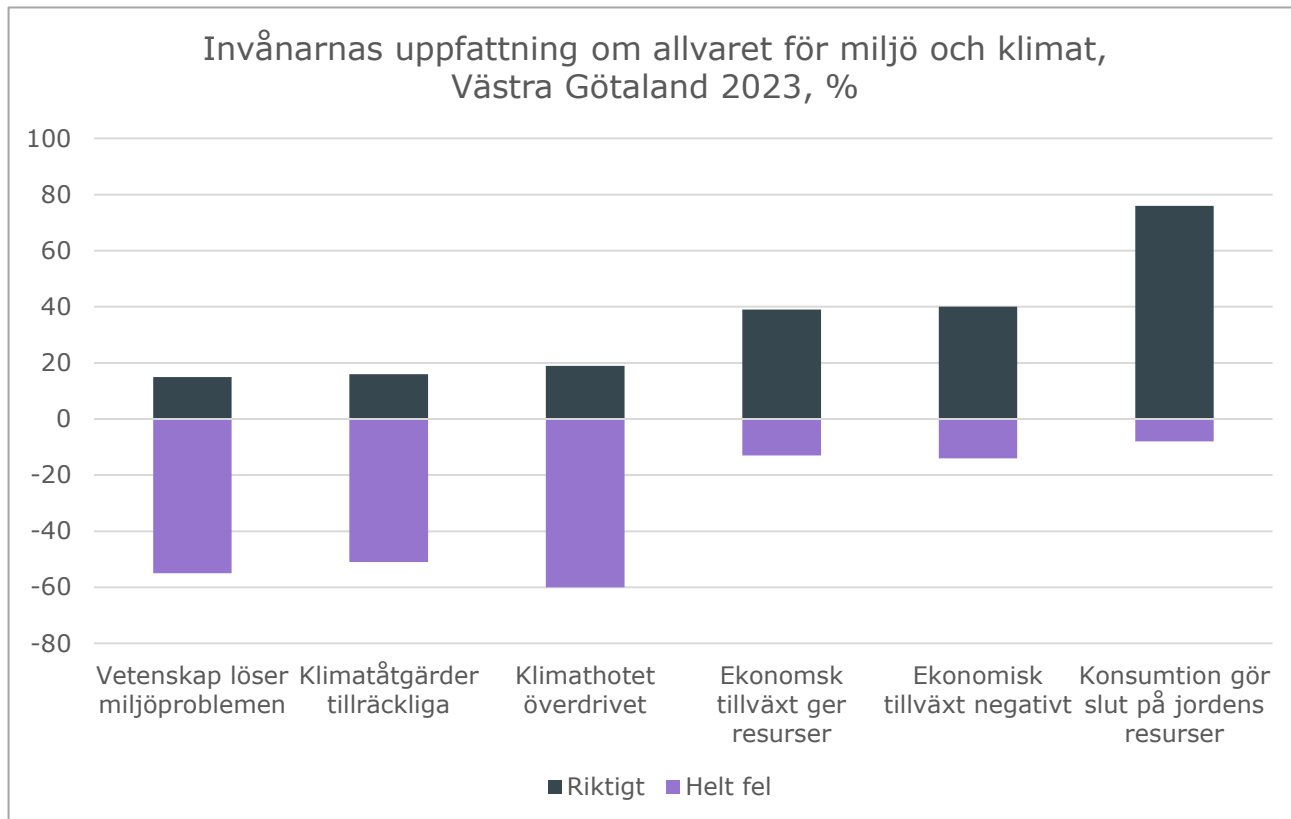
Värden 2023: Totalt 3.300. Flickor 85.3, Pojkar 83.1, Högutbildade föräldrar 91.9, Ej högutb föräldrar 74.0, Föräldrar med svensk bakgrund 89.2, Föräldrar med utrikes bakgrund 62,7.

Stabila värderingar men ...

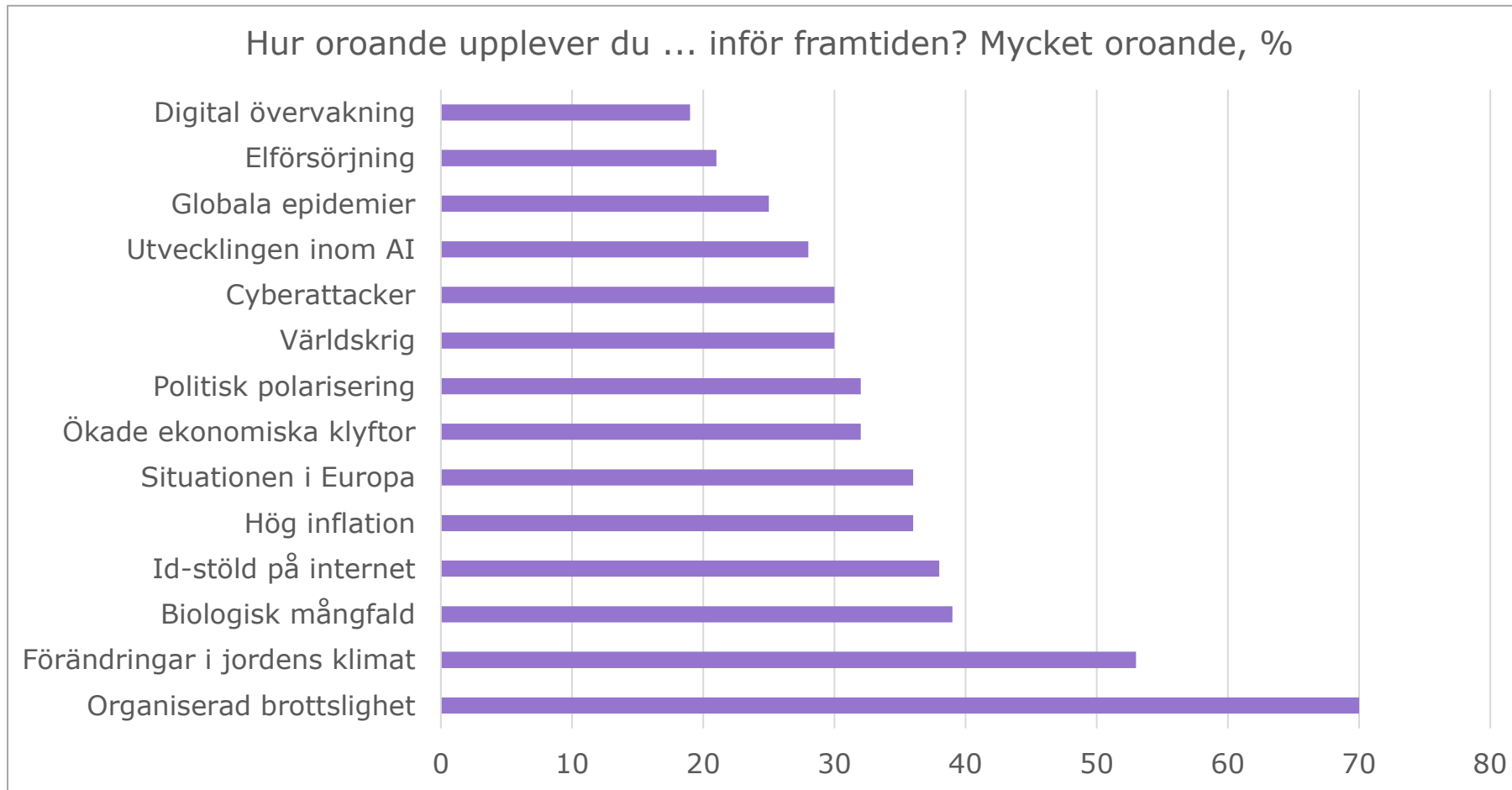
Källa: SOM-institutet 2024, n=2500

Invånarnas syn på miljöfrågor

Beteendekonomins rekommendationer: Håll budskap enkla, påpeka att de flesta andra gör detta /dags att hänga på (sociala relationer/normer), koppla det en vill ska göras till något positivt i stället för något negativt.

Den organiserade brottsligheten riskerar välbefinnandet i hela samhället

Källa: SOM-institutet 2024, n=2500

Under 25 års mätningar har ingen fråga i Västra Götaland varit nära oron för organiserad brottslighet 2023.

Välbefinnande som drivkraft för samhällets utveckling – skola och arbetsliv

World Wellbeing Movement

How's life?
Measure what you treasure
and join the World Wellbeing Movement.

Founding Members

We are a coalition of global leaders from business, civil society, and academia coming together to put wellbeing at the heart of decision-making both in business, and public policy. Our approach to achieving this is strongly evidence-based. Our academic partnership with the Wellbeing Research Centre at the University of Oxford is key. All of the work we do is backed by credible, robust academic research.

worldwellbeingmovement.org/
Work Wellbeing Playbook

Några tentativa slutsatser

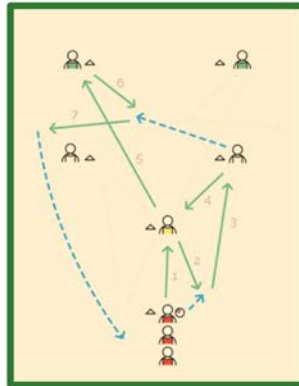
- En allt mer konkurrenskraftig innovationsdriven ekonomi
- Högt välbefinnande som är beroende av aktiva levande samhällen men som även borde användas mer som drivkraft inom både skola och arbetsliv
- Går det utnyttja arbetskraftspotentialen bättre – marknader/utrikes födda
- Kan spridningseffekter stärkas genom än mer organiserad samverkan?
- Institutionella förutsättningar behövs på alla regionala arbetsmarknader
- Hur dela resurser mer medvetet mellan kommuner och kommuner/region?
- Regionalt utvecklingsarbete i samverkan och organiserad brottslighet?
- Infrastruktur som problemområde - bostäder, järnväg, elektrifiering

Tack!

Västsveriges regionala arbetsmarknader

Utveckling och Potential

Kan vi höja ribban?

VGR Analys 2024:49

2024-06-26

Trender i tiden

Aktuella tendenser i
samhällsutvecklingen –
Invånarnas syn

VGR Analys 2024:27

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN